

Handel in fosfaatrecht vooral om generieke korting te compenseren

Er zijn veel bedrijven met overcapaciteit in de stal die die ruimte graag zouden willen opvullen

Het is voor veel melkveehouders lastig om een investering in fosfaatrechten bij de huidige prijs economisch rond te rekenen. Dat geldt zeker voor melkveehouders die in de periode rond het afschaffen van de melkquotering een nieuwe stal hebben gezet en daardoor nog een relatief hoge financieringslast hebben. ‘Eigenlijk kan het niet uit, of de prijs van een kilo fosfaat moet halveren’, is de overtuiging van Jan Dortmans van DLV Advies.

TEKST GINEKE MONS

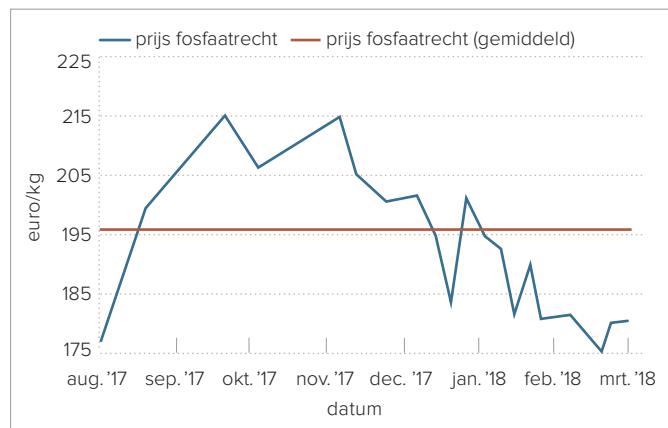
Melkveehouders begeven zich enigszins aarzelend op de markt voor fosfaatrechten. De handel gebeurt nog voorzichtig, in kleine porties van rond de 200 kilo. De meeste veehouders willen vooral stapsgewijs de 8,3 procent korting op de fosfaatrechten weer aanvullen. De prijs van een kilo fosfaat – één fosfaatrecht – beweegt zich de laatste twee maanden zo tussen de 170 en 180 euro. Jan Dortmans, adviseur financieel management bij DLV, zet z’n vraagtekens bij de haalbaarheid van die investering. ‘Ik kan het financieel niet rond rekenen voor 180 euro’, zegt hij. Gerekend met een melkproductie per koe van circa 10.000 kilo zijn er 46,4 fosfaatrechten nodig; een investering per koe van 8350 euro. Ervan uitgaande dat de financiering in vijf jaar moet worden afgelost, zoals de Rabobank het wil, moet een veehouder dan circa 1850 euro per jaar terugbetalen aan rente en aflossing. ‘Dat is 18,5 cent per kilogram melk. Bij een melkprijs van 35 cent houd je dan 16,5 cent over en daar moeten dan alle kosten nog van af’, aldus Dortmans.

Investeren in groei niet te doen

Bij zo een berekening moeten de overige koeien die de veehouder in de stal heeft staan, de rest van de financieringslasten van het bedrijf kunnen verdienen. ‘Als je de stal voor 90 procent vol hebt en je hebt niet recent forse investeringen gedaan in de stal, dan is het al best lastig om de 8,3 procent korting op je fosfaatruimte met geleend geld terug te kopen’, geeft hij aan. ‘Eigenlijk zouden de rechten dan niet meer dan 90 tot 100 euro mogen kosten.’

Maar een groot aantal boeren heeft in de periode 2014-2015 wél een nieuwe stal gezet, met het oog op toekomstige groei. Dortmans schetst een bedrijf met 110 koeien, dat heeft gebouwd voor 140 dieren. De financiering op zo’n bedrijf is 1,25 tot 1,4 miljoen euro; over twintig jaar gerekend is de aflossingsverplichting 70.000 euro per jaar. ‘Stel dat zo’n veehouder dan fosfaatrechten wil bijkopen voor de laatste 30 koeien. Reken op 43 kilo fosfaat per koe, dan praat je over ruim 230.000 euro. Wil je dat in vijf jaar aflossen, dan betekent dat dat er een extra aflossing komt van dik 46.000 euro per jaar, boven op de bestaande aflossingsverplichting. Dat is niet te doen’, meent Dortmans. ‘Voor boeren die op 2 juli 2015 de stal voor 70 procent bezet hadden, is het compenseren van de 8,3 procent fosfaatkorting niet eens rond te rekenen, of de prijs van fosfaatrechten moet ongeveer halveren.’

Boeren die in het geval dat de bank niet meewerkt, toch die stap willen zetten om de stal vol te krijgen, kunnen overwegen om de rechten te leasen, zegt Dortmans. Of ze kunnen eventu-

Figuur 1 – Prijs van een fosfaatrecht in euro's (bron: Fosfaatrecht.nu)

eel de stille reserves in het bedrijf inzetten voor financiering middels een erfpachtconstructie, geeft hij als voorbeeld. ‘Dan heb je 70 procent van de vrije verkoopwaarde in handen.’

Aflossen in vijf of tien jaar

Wie de investering in fosfaatrechten niet uit eigen middelen kan opbrengen, moet met de bank gaan praten. Sectorspecialist melkveehouderij Marijn Dekkers van de Rabobank laat weten dat de bank zeker genegen is om de investering te financieren – mits het past in het totale plaatje. De ondernemer moet eerst inzichtelijk hebben hoe het staat met z’n cashflow: hoeveel euro’s heb ik, welke investeringen staan er op stapel en welke buffer houd ik dan over? Oftewel: wat mag het kosten om de kostprijs niet te ver te laten oplopen?

Iets wat melkveehouders zich goed dienen te realiseren, is dat een investering in fosfaatrechten veel minder ‘zeker’ is dan een investering in grond of gebouwen. Dekkers: ‘Die grond houdt z’n waarde wel en de stal staat er over dertig jaar nog wel. Maar rondom fosfaatrechten spelen veel verschillende factoren een rol; dat maakt het risico voor ondernemers groter.’

Bijvoorbeeld stoppers die hun fosfaatrechten willen verkopen: neemt dat aantal toe of af? ‘Varkensrechten waren in het begin heel duur. Toen kwamen er veel stoppers en ging de prijs onderuit’, illustreert Dekkers. Hoe ontwikkelt de melkprijs zich? Wat gebeurt er met de derogatie? Hoeveel gaat er komend jaar gemolken worden? Allemaal moeilijk voorspelbare factoren, die er volgens Dekkers voor pleiten om niet te veel te betalen voor fosfaatrechten. ‘Anders fixeer je de kostprijs voor langere tijd op een hoog niveau.’ Daarnaast volgen veranderin-

Arie Gijs Damsteegt, melkveehouder in Streefkerk: 'Aantal koeien weer op niveau brengen'

Het gros van de melkveehouders die op dit moment fosfaatrechten aankopen, doet dat om de generieke korting van 8,3 procent te compenseren. Arie Gijs Damsteegt uit Streefkerk is een typisch voorbeeld van die categorie. Samen met zijn zoon Niels (38) hield Arie Gijs (63) tot vorig jaar circa 65 koeien plus bijbehorend jongvee. De generieke korting betekende dat er negen dieren het veld moesten ruimen.

De Streefkerker had in 2010 een nieuwe stal gezet voor 72 koeien. Het plan was om op termijn door te groeien naar maximaal 75 melkkoeien. De aankoop van een eerste portie van 175 kilo fosfaat (à 183 euro per kilo)

betekent dat ze er nu weer vier koeien bij kunnen houden. Arie Gijs: 'We hebben er de ruimte voor, zowel in de stal als in de mest-opslag.'

En ook in de portemonnee was die ruimte er, mede dankzij de hardhouthandel die ze er naast hebben. De aanschaf vergde een investering van iets meer dan 32.000 euro; dat kon uit eigen middelen worden opgebracht. Afhankelijk van hoe de marktprijs zich ontwikkelt, wil de ondernemer er met een jaar of twee een vergelijkbare portie rechten bijkopen. 'Wij willen het aantal koeien gewoon weer op het niveau brengen waarmee we een gezond inkomen kunnen behalen.'

gen in de wet- en regelgeving elkaar de laatste jaren steeds sneller op, benadrukt de Rabobank-specialist. 'Daarom wordt de noodzaak steeds groter om financieel weerbaar te blijven. Je bent als ondernemer slagvaardiger als je snel aflost.'

Om die reden hanteert de bank ook een maximale aflossingstermijn van vijf jaar. Daarbij wordt wel bekeken of de bestaande aflossingen passend zijn ingericht. Bovendien, stelt Dekkers: een langere financieringstermijn creëert ook een opwaartse prijsdruk. 'Stel dat we vandaag besluiten dat we de aflossingstermijn verdubbelen van vijf naar tien jaar. Dan zul je zien dat dit effect heeft op de prijsontwikkeling.'

Bij branchegenoot ABN Amro ligt de nuance iets anders. 'Als bank financieren wij geen koeien, stallen of fosfaatrechten, maar melkveebedrijven', zegt directeur agrarische bedrijven Pierre Berntsen. 'Bij kredietaanvragen wordt het bedrijf integraal bekeken en het niveau van aflossen moet passen bij de staat van de gebouwen en machines, de hoogte van de financiering, de vervangingsinvesteringen, de fiscale verplichtingen en bij de economische afschrijvingen. Een gezonde exploitatie is de basis. Daarom willen we inzicht hebben in de impact van de aankoop van fosfaatrechten op de kostprijs.'

Ook ABN Amro huldigt het uitgangspunt dat de financiering van fosfaatrechten vlot moet worden afgelost. Daarbij let ook deze bank onder andere op de hoogte van de al bestaande aflossingen. Maar als maximale aflossingstermijn hanteert ABN Amro de einddatum van fosfaatrechten (31 december 2027). Dat betekent overigens wel dat bij opschortingen de looptijd niet kan worden verlengd, aldus Berntsen.

Financiering uit eigen middelen

Directeur Ids Schaap van Fosfaatrecht.nu ervaart dat de meeste transacties uit eigen middelen worden gefinancierd. Het leeuwendeel van de kopers bestaat uit melkveehouders die de fosfaatkorting weer willen aanvullen. Slechts een klein deel koopt echt om te groeien en dan nog gaat het om kleine porties, weet hij. Fosfaatrecht.nu heeft inclusief de voorovereenkomsten inmiddels zo'n 70.000 fosfaatrechten verhandeld. Gemiddeld gaat het om vijf tot vijftien transacties per week, waarbij de omvang per transactie grofweg varieert van 150 tot 300 kilo fosfaat.

Marijn Dekkers, sectorspecialist melkveehouderij Rabobank:
'Verdubbeling van de aflossingstermijn van vijf naar tien jaar zou effect hebben op de prijsontwikkeling van fosfaatrechten'

Verkopers zijn veelal stoppers. Voor hen is het een manier om warm te saneren, of om schuldenvrij te kunnen stoppen. Fosfaatrecht.nu beschikt over een heel lijstje potentiële verkopers, vertelt Schaap. 'Maar die houden de rechten nu nog vast, die willen pas verkopen als de prijs boven de 200 euro komt. Maar zodra dat gebeurt, zien wij ook dat de animo onder de kopers snel afneemt. Als je 200 euro per recht betaalt, zit je bij 45 kilo fosfaat aan een investering van 9000 euro per koe. Dat lijkt toch wel een beetje de magische grens.'

DLV'er Dortmans, die zuidelijke boeren begeleidt, verwacht dat ook het huidige prijsniveau veel boeren zal verleiden om versneld te stoppen. Zeker in het Brabantse, waar ze vanaf 2020 nog flink moeten investeren om stallen van twintig jaar en ouder voor 2022 Groen Label-waardig te krijgen. Niettemin verwacht Schaap dat de prijs van fosfaatrechten op de lange termijn eerder naar de 250 euro zal bewegen dan naar de 120 euro. 'Dat baseer ik puur op de capaciteit in de stallen. Die is nu veel ruimer dan eind 2014.'